

А.Б. КАРАКУЛОВ, студент, НТУ «ХП»;

Р.Ф. СМОЛОВИК, канд. екон. наук, проф., НТУ «ХП»

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ЗНИЖЕННЯ РИЗИКУ КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ З ТОЧКИ ЗОРУ ЗАПОБІГАННЯ НЕЛЕГАЛЬНОЇ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті аналізуються фактори, що впливають на поліпшення якості контролю результатів господарської діяльності, прибутку; приводяться конкретні розрахунки по пропонованих заходах сприятливого зниженню ризику фінансових операцій.

Ключові слова: резерв, контроль, ліміт, банк, кредит, фінанси, диверсифікація.

Вступ. Національний банк України неодноразово звертав увагу керівників банків на потребу забезпечення надійності банків, схоронності коштів клієнтів, а також запобігання спробам використання банківської системи для відмивання брудних грошей, недопущення здійснення платежів без законних підстав і особливо на дотримання банками вимог щодо інформаційної безпеки. Разом з тим, останнім часом було зафіксовано кілька випадків порушень банківськими установами України нормативно-правових актів Національного банку з питань захисту інформації.

Викликає особливу стурбованість безвідповідальність керівників та інших посадових осіб банків щодо забезпечення належного контролю за дотриманням працівниками банку вимог цих документів. Деякі банки не враховують того, що адміністратор захисту інформації не може брати участі в обробленні банківських електронних документів, а також вимоги щодо заборони сумісництва повноважень таким чином, щоб одна службова особа могла сформулювати та відіслати електронний розрахунковий документ в СЕП (тобто допускається суміщення обов'язків операціоніста, бухгалтера та адміністратора АРМ-НБУ або операціоніста та бухгалтера). Національний банк наголошує на необхідності дотримання вимог вищезазначених нормативно-правових актів Національного банку України і особливо щодо інформаційної безпеки.

© А.Б. Каракулов, Р.Ф. Смоліков. 2013

Ціль дослідження, постановка проблеми. Система різних видів корпоративного шахрайства існує в сучасний період як розповсюджене явище у всіх країнах і сферах діяльності, за деякими оцінками, втрати компанії від розкрадань становлять від 6 до 12% від валового доходу. У зв'язку з цим корпорації всього світу приділяють усе більше уваги організованим методам боротьби із корпоративним шахрайством – визначається як сукупність протиправних дій, спрямованих на заволодіння банківським майном, фінансовими ресурсами або шляхом обману, зловживання довірою.

Результати роботи. Зловживання – навмисне порушення нормативних документів (у тому числі кредитних процедур), перевищення своїх посадових повноважень і/або повноважень при здійсненні банківських операцій. Конфлікт інтересів – наявність нерозкритої економічної або особистої зацікавленості співробітника в операції, що робить негативний вплив на результати фінансових операцій банку. Кредитні засоби використовуються для розвитку бізнесу. Підроблені документи: оформлення кредиту по підробленій довідці про доходи; оформлення кредиту по підробленому паспорту; співробітники підприємства передають кредитні карти-кредити (у змові зі співробітником банку, клієнт оформляючи кредит у торговельній організації, замість товару дістає наявні кошти) власникам підприємства, які використовують ці засоби для розвитку бізнесу; підробка підписів на документах, що супроводжують кредитну угоду; фальсифікація документів по забезпеченню (заставі) і т.д. Вид шахрайства, яке виконують співробітники банку: надання підроблених документів, що ідентифікують клієнта; нецільове використання кредитних ресурсів; сховане кредитування: використання засобів по споживчих кредитах співробітників підприємства на фінансування діяльності підприємства; оформлення кредиту на неіснуючу фірму або підставних осіб; утаювання й фальсифікація інформації про заборгованості в інших фінансових установах. Для боротьби з наведеними видами шахрайства пропонується створити спеціальний підрозділ банку, основні функції такої організаційної структури в сфері боротьби із шахрайством є розробка, коректування й моніторинг реалізації політики запобігання шахрайства; системи мір зниження ризиків шахрайства; моніторинг підозрілих операцій; ініціювання проведення експрес-перевірок; співробітництво зі сторонніми компаніями по зниженню рівня корпоративного шахрайства банку; формування стандартів аналізу ризиків шахрайства; ро-

зробка систем навчання протидії шахрайству. Усі проведені засоби будуть формувати політику банку по запобіганню шахрайства й зловживань у банку, одержання зворотного зв'язку за результатами реалізації мір і їхнє наступне коректування.

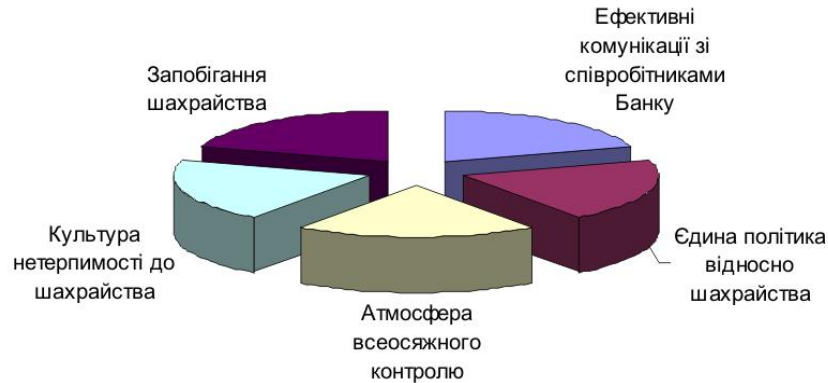

Рис. Задачі політики банку по запобіганню шахрайства

З завданням вказаної політики боротьби з шахрайством (рис.) знайомляться усі співробітники, що вступають на посаду, в обов'язковому порядку. Вона є основним документом у системі боротьби з корпоративним шахрайством. Всі співробітники банку ознайомлюються з основними положеннями політики банку в боротьбі з корпоративним шахрайством. Крім того банк має «гарячу лінію шахрайства», використовуючи яку кожний співробітник і клієнт банку може відправити сигнал за допомогою наступних каналів зв'язку.

Список літератури: 1. *Аристова А.* Методика оцінки фінансового результату банку. / А. Аристова // Банковское дело, 2002. – № 2. 2. *Мороз А.Н.* Основы банковского дела / А.Н. Мороз. – К.: Либра, 1998. 3. *Панова Г.С.* Анализ финансового состояния коммерческого банка. / Г.С. Панова. – М.: Финансы и статистика, 1966.

Надійшла до редколегії 02.10.13

УДК 658.14

Основні напрямки зниження ризику кредитних операцій з точки зору запобігання нелегальної фінансової діяльності / А.Б. Каракулов, Р.Ф. Смоловик // Вісник НТУ «ХП». Серія: Інноваційні дослідження у наукових роботах студентів. – Х.: НТУ «ХП» – 2013. – № 55 (1028). – С. 196–198. Бібліогр. 3 назв.

В статті аналізуються фактори, впливаючі на удешевлення якості контролю результатів господарської діяльності, прибутку; приводяться конкретні розрахунки по пропозиційним заходам сприяючим зменшенню ризику фінансових операцій.

Ключевые слова: резерв, контроль, ліміт, банк, кредит, фінанси, диверсифікація.

The article analyses factors affecting improvements in monitoring economic performance, profit; provides specific calculations on the proposed activities may assist in reducing the risk of financial operations.

Keywords: reserve, control, limit, Bank, credit, finance, diversification.